

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 29

Oslo, den 21. juli 1938.

50. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 30487 — „St. Olav“s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent onsdag og torsdag fra 9—12 og 5—7. De øvrige dage fra kl. 9—2 Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Bønn for Biskopen. — God frukt. — Den nye stortyske ekteskapslov. — Pastor Riesterer 80 år. — Den gjenreiste katedral i Reims. — Forholdene i og om de ortodokse kirkesamfund. — † Pater Padé O.P. — Innsamling til feriekolonien. — - og derute.

Bønn for Biskopen.

(Godkjent til kirkelig bruk for Oslo Apost. Vikariat).

Sign, Herre, den biskop Du kjærlig oss gav
og legg i hans vigslede hender
din kraft til å løfte sin hellige stav
i striden, når vardene brenner.

La spise og gro
i tillit og tro
den sæd som han sår
i gryende vår.

Så reiser sig atter i minnenes glød
den Kirke Sankt Olav gav vekst ved sin død.

Du føler, som lovet i seklenes gang
å verge med allmaktens vike
de menn som apostlens vigsle gav rang
og biskopers kall i Guds Kirke.

Guds evige sønn,
lytt blidt til vår bønn:

La sorgene ei
formørke hans vei
men skjenk Du vår biskop en løfterik høst
av sjeleer som følger hans kallende røst.

Skjenk vokster og framgang og hell til hans verk
og glød i hans modige tale,
som evner å gjøre den fryktsomme steik
og vekker den dødske av dvale.
så bygges der bro
til fedrenes tro,
og Norge på ny
får løfte mot sky
sin helligdom. vigslet i pinsevinds sus
som fremmede konger har styrtet i grus.

K, Kjelstrup.

(Melodi av stud. med. Yngvar Kjelstrup.)

GOD FRUKT.

(7. sønd. eft. pinse.)

Er ikke blott et menneskes ord og bekjennelse, men også dets liv rent og godt, har vi ikke bare rett til men det er vår plikt å tro det beste, tro at Herren i ham har ett av sine barn. Ti et ondt tre kan ikke bære god frukt. Det er grunn til å frykte for at på opgjørets store dag vil ikke bare mange stå beskjemmet som trodde for godt om elendige hylere, men også mange, som i sine hjerter tenkte ondt om Guds elskeligste barn og med sine leber dømt dem, hvis skobånd de ikke er verdig å løse.

Hvad skal vi selv gjøre for å bære god frukt?

Vi må innpotes som de ville skudd på det gode edle tre. Jesus Kristus er det gode tre. Hans disipler er grenene. Engang ved den hellige dåp blir vi innpodet i ham. Men er du senere blitt en ufrukt-

bar, visnende gren eller en gren med dårlig frukt, da må livsforbindelsen mellom dig og din Frelser fornyes. Det skjer derved at du omvender dig og gjør bot for dine synder. At du søker tilgivelse hos din himmelske far som den fortapte sønn. At du mottar den av hans hånd i *botens hellige sakrament*, og at du så mottar nytt liv av din Frelsers eget liv i *alterets hellige sakrament*.

Ti her fullbyrdes enheten mellom Jesus Kristus og hans troende på den mest fullkomne måte. Da vil du igjen bære frukt i ord og gjerning til hans ære.

Ja til hans. Ti det er hans liv i ditt liv som frembringer frukten.

Lovet være Jesus Kristus!

(Av Krogh-Tonning: «Kirkeåret.»)

Den nye stortyske ekteskapslov.

Den 9. juli offentliggjorde det tyske «Reichs-gesetzblatt» en ny ekteskapslov, gjeldende for hele Stortyskland fra 1. aug. d. å. Den er kommet som en stor overraskelse for de fleste idet alle forarbeidene er blitt omgitt med megen hemmelighetsfullhet hvilket iøvrig er lett forklarlig da loven representerer et dypt inngrep i et av livets viktigste forhold. Fra nu av er det å inngå et ekteskap i Tyskland ikke mer et personlig anliggende for to mennesker — i første rekke er det en statshandling, hvis gyldighet rettslig sett avhenger av den vielseceremoni som foretas av en offentlig ansatt embedsmann. For at det overhodet skal anerkjennes og få lov å bestå må det holde et visst samfundsmål. Helt forbudt for fremtiden er ekteskaper hvor de hindringer hvad blod og race angår, som nevnes i den nasjonalsocialistiske lovgivning, gjør sig gjeldende — de allerede eksisterende ekteskaper av denne kategori kan erklæres ugyldige så snart den «rene» part ønsker det.

Som skilsmissegrunn regnes i første rekke at den ene ektefelle ikke ønsker barn, samt bruk av preventive midler og handlinger som ødelegger det ekteskapelige forhold i den grad at det ikke kan forventes etterkommere. Finnes der sunde og kraftige barn i et ekteskap vil det på den annen side være meget vanskelig å få bevilget skilsmisse. Som man vil se at ekteskapet nu betraktet som et utelukkende befolkningspolitisk spørsmål — et synspunkt helt i motstrid med det katolske.

Kirkens ophøiede syn på ekteskapet som et varig forhold mellom to mennesker, et livsfellesskap som av Kristus er gitt et sakraments hellighet, er et vern for personligheten som helt mangler i den nye nazi-

stiske lov, idet denne altså nedverdiger ekteskapet til kun å bli et ledd i en «kulturpolitikk» som i materialisme ikke gir det bolsjevistiske syn stort etter. Den østerrikske justitsminister Hueber har allerede temmelig kynisk erklært at denne lov kun er et skritt frem på veien mot det endelige mål: en skilsmisse skal i fremtiden være avhengig av et ekteskaps fruktbarhet.

Den nye ekteskapslov støter imidlertid i Østerrike på den vanskelighet at den er i direkte motstrid med konkordatet som jo fremdeles gjelder i dette land. Ut fra dette skal staten respektere det katolske syn på et ekteskaps uopløselighet og anerkjenne den kirkelige vigfels borgerlige rettsgyldighet. Da den Hl. Stol ved kardinal Innitzer anerkjente «Anschluss» var det uttrykkelig med henblikk på at konkordatet vilde bli overholdt. I et av de allermost prinsipielle spørsmål har nu Hitler satt sig ut over Vatikanets syn — og i «L'Osservatore Romano» skrives det da også 12. juli bl.a. følgende:

«Når staten vil gjøre rettigheter gjeldende overfor familien må det være slike som har sitt utspring i båndet mellom familie og stat, dvs. hvilende på et kontinuitetens og oprettholdelses prinsipp. Den nye tyske ekteskapslov undergraver derimot familien og dermed statens fundament. Tyskland vil nu bli det land hvor de fleste skilsmisser vil forekomme. Var den nye lov blitt gitt med den bestemte hensikt å avskaffe kristen familierett og kristen familiemoral kunde den ikke ha vært mer effektiv enn den nu er». Ennvidere gjør det vatikanske organ oppmerksom på den kjennsgjerning av loven krenker det ennu rettsgyldige konkordat med Tyskland og det tidligere Østerrike. Det ledende organ for de nederlandske

Pastor Riesterer 80 år.

Den 28. juli feirer pastor Celestin Riesterer i Sylling sin 80 års dag. Han feirer den i full vigør som den nidkjære og våkne arbeider i Herrens vingård han alltid har vært — det er jo ikke mer enn et par uker siden at «St. Olav» bragte en artikkel fra hans hånd omhandlende hans hjertebarn: valfarten i Norge.

Vi hylder ham nå til hans 80 årsdag — med samme opriktige kjerlighet og beundring, som vi hyldet ham på hans 75 årsdag i 1933 og til hans gyllne prestejubileum i 1935. Vi bragte ved begge anledninger hans livs personalia og vi underskriver idag hvert eneste ord som blev sagt ham den gang. Men der er kommet noe mer til som vi denne gång særlig vil ha lov til å fremheve, nemlig pastor Riesterers arbeid for den fredsbevegelse han har kalt «Kristi Fredsverk». Et arbeid som sikkert vil bringe skjønne frukter hvorav forhåpentlig en vil vise sig klart og tydelig i en ikke altfor fjern fremtid: en kirke viet til den himmelske Fredsfyrste Jesus Kristus.

Og hvorfor ikke? På Stiklestad har pastor Riesteres initiativ og evne til å begeistre og samle allerede sett et gudshus reise sig og være et mål for norske katolikkers hyldest av helgenkongens minne — den konge som seiret da han menneskelig talt led nederlag. Nu har pastor Riesterer satt sig ennu høyere mål: å reise en kirke til ære for *ham* som vant den avgjørende seier for oss alle da han avslø menneskelig hjelp og bød St. Peter stikke sverdet i skjeden. Og pastor Riesterer ser sikkert dette sitt mål virkeliggjort -- la oss citere hvad en av hans confratres har skrevet nu til oss om ham: «— med St. Pau-

katolikker, «Maasbode» i Rotterdam, betegner den nazistiske ekteskapslov som en logisk konsekvens av Hitlers og Rosenbergs «Rasse-Blut- und Bodenlehre.» Ekteskapet blir revet ut fra sin guddommelige sfære og trukket ned i en helt materialistisk tankegang. Intet blir igjen av dets hellighet — det blir kun en forplantningsprocess med det ene mål å holde rasen så ren som mulig og stadig forbedre den. Denne naturalistiske ide behersker fullstendig alle bestemmelsene om ekteskapsforbud, ekteskapsbetingelsene, oppløsning og skilsmisse. Og til sist spør «Maasbode»: «Hvilken forskjell er der i grunnen på dette system og på bolsjevismen? Kanhende i underordnede småting men visselig ikke i det væsentlige, ti begge er et utslag av kulturbolsjevisme.»

Hs. høier. biskopen og pastor Riesterer ved kirkevigsle: i Kristiansand.

lus tør pastor Riesterer trygt si at Guds nåde ikke har vært ufruktbar i ham.»

Det er et skjönt vidnesbyrd å få av en av «sine egne» — skjønnere kan det vel neppe giss. Men det må være «St. Olav»s redaktør tillatt å føie et annet vidnesbyrd til det som kommer fra en *prests* leper — på alle *legfolks* vegne vil vi komme med vår takk for forståelse og støtte. Kirkeboken viser at pastor Riesterer er 80 år — men hans ferd kan få en til å tvile på dette faktum! Den som har oplevet hans lydhørhet overfor den menneskelige personlige frihet og hans vilje til å gjøre en *tjenende* innsats vet, at der bak det ærverdige ytre, preget av tidens merker: det hvite hår, skjuler sig et hjerte, som er i pakt med den *evige* ungdom — et sinn som alltid kan føle, lide, be og ofre med og for andre.

Og derfor vil «St. Olav» nu på alle norske katolikkers vegne ønske vår Kirkes nestor i Norge, at årene fremover må la ham beholde dette hjerte og dette sinn — og at han må få se sitt livsverk kronet med en *Kristi fredskirke* reist som et *synlig* symbol. Bedre ønske kan vi ikke frembære *her* — men hver enkelt av oss vil be vår serlige bønn og bringe vårt serlige offer til alle gode gavers giver for den kjære sjelesørger i Sylling. Det vil skje i vårt lønnekammer men vi håper og tror at «Herren vil gjengjelde det åpenbart», til glede for «Kristi Fredsverk», dets skaper og dets frukter!

Den gjenreiste katedral i Reims.

«Bebudelsen»-gruppe i sten på katedralen. Også kallt «Smilet fra Reims».

Katedralen i Reims, et av den kristne middelalders mesterverker, de franske kongers kroningskirke, er gjenreist av sine ruiner og blev høytidelig innviet søndag 10. juli. Dens berømmelse skyldes imidlertid ikke alene dens kunstneriske og historiske betydning — gjennom sitt martyrium er den blitt et samlingens tegn for hele den freidselskende kristenhet.

Da den om kvelden 13 sept. 1914 flammet op i et lysende kjempebål, antennt av fiendtlige brannbomber — da søilene styrtet i grus og helgenstatuene knustes fyltes ikke alene franske hjerter med sorg. Over hele den civiliserte verden gikk en bølge av forferdelse, så meget desto større som ingen da kunde tenke sig at dette gotikkens stolte mesterverk noengang skulde kunne reise sig igjen av ruinhopen. Men på dansk initiativ, hvortil Norge straks sluttet sig, blev en internasjonal innsamling satt igang — også tyskerne sluttet sig til den — men det største bidrag ydet Rockefeller jun., Amerika, idet han skjenket 37 millioner i dette øiemed.

Penge vilde imidlertid ikke ha nyttet stort om ikke man ved et underlig spill av skjebnen hadde vært istand til å kunne rekonstruere den fullstendig. Forsynets redskap har den gamle tegner og arkitekt Deneux vært — han som også kaltes «eremiten fra Reims.»

Som 16 åring blev han elev på katedralarkitektens kontor og deltok i det restaureringsarbeid som siden 1840 hadde foregått i kirken for å bøte på merkene fra tidens tann, revolusjonens ødeleggelser og først og fremst: de mange vandalismer, som det 18 århundredes forakt for gotikken hadde forårsaket. Han leste alt hvad fremragende arkitekter, i første rekke Violet-le Duc, visste om gotikk og han ofret alle sine ledige stunder på kirken. I timevis streifet han om i den og tegnet den i de minste detaljer: vannrennenes hoder, ornamentenes perlekker og blomsterforsiringer, hvelvingenes flettverk og alle statuene, selv de minst kjente høit oppe, som nedefra kun sees som silhuetter men som er like så vakre og åndfulle som gavfeltens mest berømte figurer. Og da det så 1919 kom på tale å restaurere den mishandlede kirke kom hele Deneux's materiale vel med og den gamle arkitekt, som selv i den verste bomberegning ikke hadde forlatt Reims, blev leder for den dyktige arkitektstab som nu gikk

løs på oppgaven. I 19 år har dette gått sin rolige gang under hans direkte tilsyn — selv har han bodd i det forhenværende og meget forfallne erkebispesepalæ og tidlig og silde vært å treffe på arbeidsstedet. En uventet hjelp fikk han mens man holdt på med oprydningen i ruinene og snart fant bruddstykker av en engels smil, snart av en martyrs nese. Han fant da flere stener som bar bestemte tegn innhugget som mystiske figurer, blomster, bokstaver, et beger, et segl, en hammer, en bjelke el. l. Violetle-Duc hadde også før vært opmerksom på dette og ment at det skyldtes håndverkerne, som i middelalderen hadde reist kirken til Guds ære og villet bevare samtidig sitt personlige signatur for evigheten.

Deneux tydet tegnene på en annen måte idet han fant ut at de angav det sted hvor hver enkelt sten skulde anbringes. Kalken betegnet alteret, nøklen skattkammeret, hjulet rosevinduet osv. — hvert enkelt tegn sa middelalderens billedhuggere, stenhuggere, murere og håndverkere, hvor stenene hørte til. Meget hadde fienden kunde ødelegge men ikke Reims hemmelighet for den som forstod å tyde tegnene. Selvfølgelig kan man ikke helt restaurere f.eks. englenes smil, men ødeleggelsen har allikevel ikke vært så total som man fra begynnelsen av fryktet. Kun 65 av kirkens 2300 statuer er helt tilintetgjort — de av granatene ramte søiler som ennu stod opreiste er blitt reparert med cement og hvelvningenes tømmerkonstruksjon, den såkaltte «skog» som bar kuppeltakene, er likeledes blitt gjenskapt i cement så kirken vil ikke mer kunne brenne. Alle de knuste statuer er blitt skåret på ny i pitch-pine og dekket med blyplater.

*

Og nu stod verket ferdig og fra alle kanter kom menneskene til innvielsen.

Foruten den pavelige legat, hvortil var utnevnt erkebiskopen av Reims, kardinal Suhard deltok 5 andre franske kardinaler og 5 utenlandske i ceremoniene samt 50 erkebiskoper og biskoper. Fra England kom 15 medlemmer av Underhuset og 10 av Overhuset, første admiralitetslord, 2 generaler og tre ministre. Ennvidere de øverstbefalende fra de alliertes hære, alle Frankrikes marsjaller og de fremmede lands ambassadører og sendemenn. President Lebrun ankom dagen før selve innvielsen med et stort følge. I den anledning har det sin interesse å bemerke hvad et utenlandsk og meget radikalt blad, det danske «Politiken» skriver: «Ingen kjenner Franskmennene uten å gjøre sig klart at Bunden og Folket er katolsk. Den franske Middelfand er radikal i Politikk, liberal i Tankegang, katolsk i Tro og Opdragelse Frankriks Katedraler er det høieste Udtryk for fransk And.»

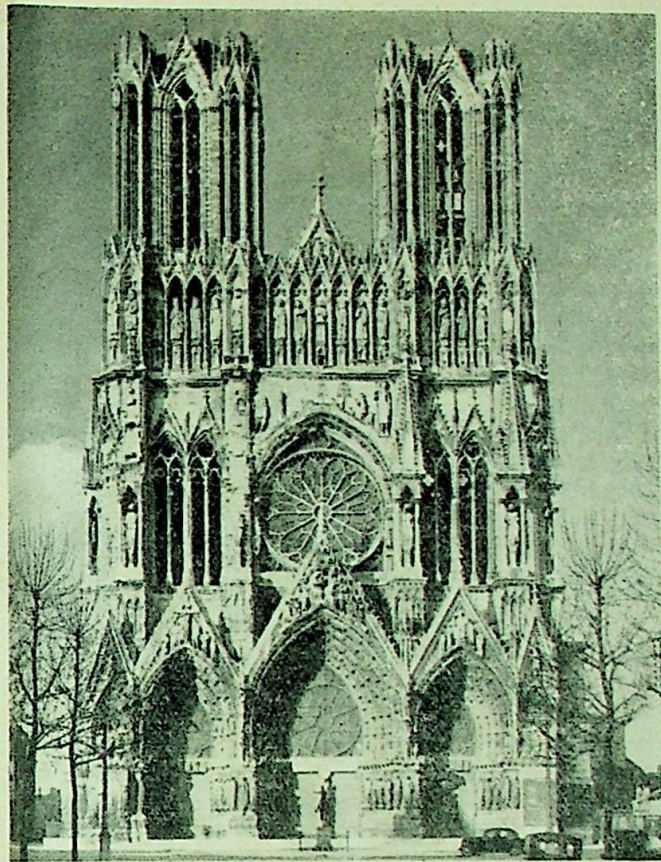
Festlighetene begynte om lørdagen, idet Reims borgermester, finansminister Marchandau, utnevnte den amerikanske ambassadør William C. Bullitt til æresborger som takk for Amerikas bidrag til gjenreisningen. Amerikanerne har jo dessuten skjenket byen et barnehospital og et bibliotek. I basili-

kaen St. Reimi — byens eldste kirke, hvor dens skytshelgen ligger begravet, fant dernest den høitidelige mottagelse av kardinallegaten sted og mgr. Tisière opleste den pavelige bulle om hans utnevne-else. For første gang efter krigen klang atter katedralens to store klokker ut over byen, hvor man så mennesker knele på gatene i stille bønn ved deres toner. Fra prekestolen talte kardinalen kort og gripende over katedralens historie idet han erindret om den rolle som Frankrike alltid hadde spillet i det kirkelige liv. Måtte den gjenreiste kirke nu stå som en levende protest mot alle en krigs ødeleggelser — måtte den som en skjønnhetens åpenbaring overvinne det stygge i tiden — måtte den være en manifestasjon av fred og broderskap mellem alle nasjoner! Under utfoldelse av de høieste æresbevisninger kjørte legaten dernest til katedralen — og for første gang efter 23 års taushet bruste dens kjempeorgel, da den ærverdige prælatskikkelse under baldakinen skred op over kirkegulvet ledsaget av hele sitt strålende følge. Det var en efterklang av hvad nettop denne katedral har betydd i Frankrikes historie — alle landets konger er jo blitt kronet i den, kong Karl X som den siste i 1825. Den berømteste kroning var av Karl VII, som Jeanne d'Arc selv førte til kirken — som et tegn på fred og vennskap folkene imellem kan iøvrig nevnes at den britiske delegasjon medførte som gave den standart jomfruen fra Orleans hadde båret under denne ceremoni. Dessuten må man erindre at Reims er den v.europeiske kristendoms vugge idet Chlodevig 496 mottok dåpen her. Efter at orgelet var blitt innviet og en kort aftenandakt hadde funnet sted forlot kardinallegaten atter katedralen. Om kvelden blev det på plassen foran dens vestportal opført noen gripende mysteriespill av Henri Ghéon, som skildret kristendommens og kirkens historie. De praktfulle glassmalerier glødet i sine herlige farver og Jeanne d'Arcs statue lyste under projektørens stråler.

*

Om søndagen 10. juli fant så den egentlige innvielse sted. Med stort følge og mottatt med alle de æresbevisninger som utfoldes under kongelige besøk hilste kardinalen først på president Lebrun i Underprefekturet, hvor de hadde en samtale under fire øine. Dernest drog samtlige til katedralen. Kardinallegaten celebrerte her en høitidelig pontifikalmesse og holdt en åndfull preken hvori han bl. a. uttalte:

«Den gjenreiste katedral symboliserer landet, som er fredens og frihetens forkjemper. Stenene taler og hvod sier de oss? At Frankrike bringer bud om den hellige frihet. Kilden til fred og denne frihet ligger i respekten for menneskets hevden av personlighetens forrett. Det er det prinsipp som Frankrike har forkynt og forsvart gjennom hele sin historie og som det tross alle skiftende politiske systemer fremdeles vil hevde som sin egen skjebnes mål mellem civiliserte og barbariske folk — et strålende prinsipp hvis filosofi innebæres i det den hellige Paulus kaller «åndens lov» og som befrier mennesket fra alt slavéri. Denne gjenreiste katedral er i sin veldige har-

moni, sine yndefulle linjer, sin enkle men sanne og ærlige ornamentikk, et symbol på det franske folks kjærlighet til orden og skjønnhet. Selve dens gjenreisning viser at rettferdighet alltid seirer over vold. Stenene roper ikke på hevn, men de roper sitt alleluja over igjen å være levende og pany kunne gi uttrykk for en stor nasjons sjel. De roper ut sin tro, sitt håp og sin overbevisning om at dette land aldri vil ophøre med å forkynne Guds gjerninger.» Til sist mintes legaten alle de døde fra verdenskrigen og bad for fred og forsonlighet menneskene imellem.

Efter innvielsen gav byen en stor bankett for 300 innbudte hvor kardinallegaten presiderte og der blev holdt en rekke offisielle taler, som navnlig uttrykte franskmennenes takknemmelighet overfor de mange bidragsydere i Danmark, Norge, England og Amerika som har hjulpet til at katedralen står ferdig. Med en høitidelig vesper avsluttedes senere den begivenhetsrike dag.

*

I tilslutning til festlighetene, er der åpnet en utstilling av katedralens skatter som serlig omfatter herlige prøver på gammel gullsmedkunst. Et av de verdifulleste stykker er en gullkalk, som bærer skytshelgenens St. Remigius' navn — biskopen som optok frankenes konge Chlodevig i Kirken. Den stammer fra den tidligste middelalder og skal være laget som erstatning for den av St. Remigius selv skjenkte kalk til Reims' basilika. Den nuværende kalk har vært i bruk under alle franske kongekro-

ninger og er et praktfullt kunstverk, temmelig bred og mer lignende et ciborium enn en kalk, forsiert med emaljearbeid og filigran og smykket med store smaragder, safirer og andre edelstener.

Likeledes omfatter skattkammeret en stor elfenbenskamm, som St. Bernhard av Clairvaux har brukt

daglig. Et praktstykke er «den hellige Ursulas skip», skåret i en kostbar stensort og utstyrt med små sølv og gullfigurer. Det er et relikvieskrin og er gitt domkirken av kong Henrik III. Skattkammeret omfatter mange andre herlige gjenstander til kirkebruk samt en utsøkt samling gamle gobelins.

Forholdene i og om de ortodokse kirkesamfund.

Skismaet innenfor den katolske Kirke stammer jo opprinnelig fra *Grekenland*. I kristendommens første årtusen øvet den greske kirke en alt overveiende innflytelse på tre verdensdeler: Europa, Afrika og Asia. Gresk dannelse hadde jo like siden Alexander den stores tid sittet i høisetet — i Europa i selve Grekenland og Tyrkiet med Balkanstatene, i Afrika særlig i Egypten og Etiopia, i Asia i Lilleasia, Syria, Eufratlandene, Armenia, Palestina og en stor del av Arabia. Der fantes fire hovedseter, de såkalte patriarkater: Jerusalem, Aleksandria, Antiokia og Konstantinopel. Det sistnevnte var det betydningsfulleste og største idet det omfattet ikke bare de greske land i Europa, men også store strekninger i Lilleasia og langs det sorte hav helt inn i Russland samt Ungarn, Mähren, Bulgaria og Illyrien (det nuværende Jugoslavia). Tillike innehadde Konstantinopel overhøyheten over de andre patriarkater. Derfor kunde det skje at Konstantinopel ved sin adskillelse fra Rom i 1054 fikk følge av så mange land, hvorav de fleste var slaviske. I århundrenes løp delte disse sig så i flere enkeltkirker, som fikk navn fra de stater hvor de hørte hjemme og mer og mer antok et selvstendig preg. Selv om de fleste vedlikeholdt en overfladisk forbindelse med Konstantinopel, så mistet dette patriarkat dog sin gamle betydning som øverste instans.

Imidlertid hviler fortidens glans dog ennu over det, skjønt det er så innskrenket i omfang og kun teller 300 000 medlemmer. Man lytter stadig med interesse til de beslutninger det fatter, særlig og selvfølgelig i den helt greske del av den ortodokse kirke. Ved siden av dette patriarkat gjør Grekenlands kirkesamfund sig sterkt gjeldende med sine 6 millioner medlemmer. Det omfatter praktisk talt alle grekere — kun et fåtall er muhammedanere, israelitter eller katolikker. Den greske kirke representerer forøvrig den sterkeste motstand mot alle unionsbestrebelsers innenfor det ortodokse samfund — gang på gang har dens ledere avslått alle tilnærmelsesforsøk som er foretatt i retning Rom. En interessant foretelse er forøvrig det ortodokse kirkesamfund på bjerget *Athos* — en århundregammel munkerepublikk på 500 medlemmer, bosatt på «det hellige Athosfjell», som fra gammel tid teller 20 hovedklostre med like så mange kirker og 900 kapeller. Disse munkere lever efter St. Basilius' regler, men mange av klostrene

står tomme siden verdenskrigen. Der mangler tilgang — den moderne urolige tid har kastet sine skygger over det. Men dette beviser også at det gamle ortodokse kirkecentrum, som Grekenland alltid har vært i øieblikket er inne i en åndelig krise. Allikevel har Athos til tross for sitt synkende medlemstall dog stadig stor betydning fordi den ortodokse trosbekjennelse her holdes helt ren. I sin tid var det forøvrig munkene på Athos som lengst holdt forbindelsen med Rom vedlike — også efterat skismaet var et faktum.

På *Cypren*, den tredje største ø i det greske hav, bekjenner 250 000 av beboerne sig til den ortodokse kirke, mens resten — 100 000 — er muhammedanere. Også dette kirkesamfund hører til den greske fraksjon og ledes av denne. Øia står forøvrig under britisk overhøyhet hvad dog ikke kirkelig sett spiller noen rolle.

*

Blandt alle de slavisk-ortodokse kirkesamfund må vel det i *Bulgarien* sies å ha bevart sitt folkelige særpreg renest. Det har holdt sig temmelig fri for vest-europeisk innflytelse hvad hovedsakelig skyldes at det bulgarske folk for størstedelen er bønder, som lever i sine landsbyer i sterk tilknytning til naturen og derfor ikke har noe større forhold til den internasjonale bykultur. Av landets 6 millioner innbyggere er 4,5 millioner ortodokse, mens resten for størsteparten er muhammedanere og kun en ganske liten prosentdel katolikker.

Efter den bulgarske kirke kommer den ortodokse kirke i *Jugoslavia*. Denne gjør krav på en høi grad av selvstendighet og ærbødighet fordi den hevder at den gjennom alle århundrer har vært den organiserende og ledende kraft i Balkanstatenes kamp mot islamismen. Imidlertid er der blandt Jugoslavias 14 millioner innbyggere kun 6 millioner ortodokse, så dette kirkesamfund er ikke i majoritet. Det er serberne som er tilsluttet det — kroatterne, slovenerne og dalmatierne er katolikker.

Også det lille *Albania* har en egen ortodoks kirke, men den teller kun 180 000 medlemmer, mens landet har ca. 1 mill. innbyggere. 100 000 er katolikker, resten — det store flertall — muhammedanere.

Rumenias ortodokse kirke er derimot meget stor, idet av landets 18 mill. innbyggere de 12,5 mill. er ortodokse. Den rumenske ortodoksi stiller sig for en stor del både sympatisk og mottagelig over-

for katolsk innflytelse vestfra — dette gjelder dog ikke en mindre fraksjon av den, som under sitt ortodokse navn skjuler en utpreget frimurervennlig retning, som nærmest motarbeider alt kristelig liv. Det rumenske folk er imidlertid så sterkt opblandet med latinske elementer at orienteringen vestover er forståelig. Den ikke-ortodokse del av befolkningen teller 3 mill. katolikker, 1 mill. protestanter, 1 mill. jøder og 170 000 muhamedanere.

I *Tsjekkoslovakiet* lever der 1.5 mill. ortodokse mellom 14 mill. katolikker og 1 250 000 protestanter — de fleste er ruthenere fra de østlige egne.

Efter den siste folketelling har *Polen* 31 mill. innbyggere, hvorav de 3 750 000 er ortodokse kristne i grensedistriktene. Både de tsjekkoslovakiske og polske ortodokse står i åndelig henseende den rumenske ortodoksi nær, og lederne av dette kirkesamfund i de tre land har stadig forbindelse med hverandre.

Hvad endelig den ortodokse kirke i *Georgia* — landet mellom det armenske høiland og Kaukasus, en av Lilleasias fruktbarste og skjønneste eger, oldtidens Kolkis og Iberia — angår, så danner den sammen med den armenske kirke det eldste kristensamfund i Transkaukasia. Efter at landet var kommet under gresk styre og hadde antatt den greske ortodoksi blev det utsatt for mange og blodige kriger, dels mot mongolene, dels mot muham-

medanerne. Ved å oprette en egen «georgisk ra-publikk» i 1918 håpet man å kunne beskytte den kristne tro, men de sovjetrussiske makthavere besatte landet og undertrykte religionen på samme måte som i Russland. Dog teller de ortodokse georgier ennå 2 500 000 mennesker.

Endelig har vi det største ortodokse kirkesamfund, kirken i *Russland*. Imidlertid er det nu umulig med tilnærmedesvis nøiaktighet å angi hvor mange det teller. Russland har i øieblikket 165 mill. innbyggere — i 1917 var tallet av ortodokse 120 millioner delt i 250 bispedømmer. Man tar dog ikke feil hvis man antar at tross all forfølgelse er størsteparten av russerne ennå den dag idag ortodokse, selv om de ikke tør bekjenne sin tro — det ligger ikke for det russiske folk å foreta store omforandringer i sitt indre, og kristendommen er dypt forankret i dets sjel. Medregnet de russere som nå leve i landflyktighet kan man ansette den russiske ortodokse kirkes medlemstall å være 100 millioner i våre dager. En del små ortodokse kirkesamfund finner vi i *Estland*: 210 000 medlemmer — *Lettland*: 170 000 — *Finnland*: 60 000 og *Litauen*: 50 000. I *Amerika* lever ca. 500 000 ortodokse kristne og i *Australia* 75 000.

Alt i alt regner man at den ortodokse kirke i hele verden tilsammen teller ca. 140 millioner medlemmer.

Pater Padé O. P.

St. Dominikus' sønner har lidt et smertelig tap idet provincialen for den franske provins, hvorunder også dominikanerklostrene i de nordiske land henhører, er avgått ved døden d. 11. juli 62 år gammel. Pater Padé var en av vår tids berømteste predikanter, som vi også her i Norge har hatt leilighet til å stifte bekjentskap med, da han ved sine kanoniske visitasjoner i 1933 og 1937 begge ganger preket i St. Dominikuskirken i Oslo med en veltalenhet og en glød som røbet like så meget hjertelag som intelligens.

Pater Padé trådte år 1900 inn i dominikanerordenen. Fra 1911—32 var han prior for klostret i Amiens, hvorfra han blev prior for det kjente dominikanerkloster i Rue Faubourg Saint Honoré, Paris. I de senere år fungerte han som allerede sagt som ordensprovincial. Som predikant var han meget søkt og har talt foruten i Frankrike også i U. S. A., Kanada, Rom og Konstantinopel. Han var tillike en hyppig anvendt taler i den franske kringkasting.

En serlig innsats betegner hans stilling som præsens for «Union catholique du théâtre», hvor han efterfulgte ordenens nuværende general pater Gillet. Denne forening er en sammenslutning av katolske skuespillere og skuespillerinner, for hvem der hver søndag kl. 11 leses messe i l'Eglise du Saint Sacrement- Sakramentskirken i Paris.

Pater Padé efterlater sig er stort savn idet han —

som bladet «Temps Présent» skriver — forente en utviklet evne og vilje til å ta et ansvar med et uutømmelig fond av godhet og offervilje.

R. I. P.

Innsamling til feriekolonien.

Dr. Jan Greve	kr. 20,—
M. M.	» 5,—
E. R. B.	» 10,—
H. & Co.	» 10,—
I. M.	» 10,—
Tidligere innkommet	» 1244,60

Ialt kr. 1299,60

— og derute.

En stor fransk-skandinavisk fest. Under ærespresidium av Frankrikes ministre i de skandinaviske land — M. Bonnefoy - Sibour i Danmark, M. Magny i Finland, M. Bruere i Norge og M. Maugras i Sverige — har Comité Franco-Scandinave, hvis hovedsete er i Paris 12 Avenue Mac Mahon holdt en strålende fest i Cercle Interallié, efter

hvad det skrives til «St. Olav» fra Paris. M. Georges Bonnet, minister for de utenrikske anliggender, var representert — iøvrig var tilstede spissene for fransk-skandinavisk samarbeid. Festen var så vellykket at det planlegges fremover flere andre literære, kunstneriske og videnskapelige manifestasjoner av det gode forhold og samarbeid mellom Frankrike og de nordiske land.

En ny katakombe funnet. Under den nuværende paves pontifikat har man avdekket tre ukjente katakomber og i forsommeren har man støtt på en fjerde. Man er nu kommet så langt med utgravnings- og restaureringsarbeidene ved den at presidenten for den pavelige kommisjon for arkæologi professor Josi har kunnet utsende en nærmere redegjørelse for funnet. Det var et rent tilfelle som førte til dens opdagelse idet det i 1937 plutselig viste sig en forsenkning på et jordstykke ved Via Latina, ikke langt fra Via Appia. Man mente straks at det mulig kunde stamme fra en underjordisk gravplass. Etter Lateranoverenskomsten tilhører jo alle Roms katakomber den Hl. Stol og eieren av jordstykket forsøkte lenge å skjule sin opdagelse men i lengden lyktes det ikke. Den pavelige kommisjon erhvervede hele grunnstykket, da man av erfaring visste at dette var nødvendig for fyldestgjørende å kunne dra omsorg for katakombens bevaring — og man gikk straks igang med å frilegge den samtidig med at man undersøkte, hvad det egentlig var for en katakombe.

En verdifull hjelp fant man i den berømte Salzburger pilgrimsbok «Itinerarium Salzburgense» fra begynnelsen av det 7 årh., som betraktes som nøklen til å bestemme katakombenes beliggenhet i Rom. I denne pilgrimsbok skildder nemlig forfatteren sin vandring gjennom Roms ukristelige helligdommer, og på grunn av hans uttalelser er den arkæologiske kommisjon kommet til det resultat at den nyopdagte katakombe er den som i pilgrimsboken angis som martyrerens Eugenias, og at de ved den fundne rester og ruiner av en basilika må være av St. Eugenia-basilikaen, som lå like over katakomben, som St. Sebastian-basilikaen la over martyren St. Sebastians grav.

Da inngangen til katakomben var styrtet sammen har det inntil nu ikke vært mulig å trenge inn i den. Men allikevel har man gjort interessante fund. Gravene som var hugget inn i katakombenes vegger har vært prydet med vakre små kunstferdige søiler. Man formoder at de stammer fra det 4. årh. å dømme efter inskripsjonene. Serlig verdifulle er de mange greske inskripsjoner hvor gresk og latin er benyttet om hverandre på en for sprogforskningen meget interessant måte. Iøvrig hadde man allerede i 1894 kjennskap til denne katakombe men forholdet mellom Kirke og stat lå da således til at arkæologen Amellini rådet til å skjule dens eksistens for ikke å fremkalle unødige strid.

Frankrikes annen nasjonalheltinne. I Beauvais i Nordfrankrike har man også i år feiret den tradisjonelle folkfest til ære for Frankrikes annen store nasjonalheltinne Jeanne Hachette. Selv om hun ikke som Jeanne d'Arc er helgenkåret så vises der henne dog kirkelige ære på mange steder.

Til grunn for legenden om henne ligger følgende kjenngjerning. Kong Ludvig X av Frankrike lå i kamp med Karl den dristige av Burgund. Denne forsøkte efter lengere tids beleiring å innta Beauvais, men byens befolk-

ning gjorde tapper motstand under ledelse av den 20 årige Jeanne l'Aisné, som det lykkedes å fravriste den fiendtlige hærs fanebærer hans standart. På folkemunn kaltes hun senere «la hachette» som betyr det samme som «den lille økse». Til erindring om hennes heltemot avholdt man før i tiden en kirkelig prosesjon og fra mitten av det forrige århundre tillike en verdslig fest på rådhuset i Beauvais, hvor der er reist en statue av Jeanne Hachette. Iøvrig finnes der også en statue av henne i Luxemburg-haven i Paris.

Pastor Niemøllers sundhetstilstand i fare. Den modige bekjennelsesprest Martin Niemøller, som i øieblikket befinner sig i streng koncentrationsleir i Oranienburg og holdes helt isolert fra de andre fanger har fått sitt helbred så undergravet at man i øieblikket nærer megen engstelse for ham. Han bevoktes strengere enn de øvrige fanger og nyter ingen som helst begunstigeelse. Engang månedlig blir han ført til undersøkelsesfengslet Moabit i Berlin, hvor han mottar besøk av sin hustru. Tross hans tiltagende sykelighet er hans åndelige kampkraft usvekket — han er stadig den ukuelige forfekter av en uavhengig og fri ikke-nazistisk kirke. Det er imidlertid ikke noe godt tegn at han har meddelt sine venner at han ikke tenker på å flykte — antagelig er dette skjedd for at ingen skal la sig narre om det en dag blev meddelt at han var skutt under et fluktforsøk.

Katolsk sentralkontor for statistikk. Det meddeles fra Rom at planen om opprettelsen av et katolsk sentralkontor for statistikk holder på å virkeliggjøres. Inntil nu har 12 kardinaler og tallrike sekretærer og assessorer ved de pavelige kongregasjoner samt flere biskoper uttalt sig til fordel for det. Kontoret skal direkte underlegges den Hl. Stol og formidle statistisk materiale til alle kirkepolitiske, juridiske og sociale studier.

Tre franciskanere lidt martyrdøden. I Etiopia blev i påskeuken tre franciskanere drept av en morderbande. Palmesøndag var fem misjonærer beskjefteget med å forberede påskefestlighetene i landsbyen Endeber ved Guraghe. De tre av dem, franciskanerpatrene Gabriel av Pasotto, Teophilus av Villa og broder Peter av Samodevo tilhørte misjonen på stedet — de to andre, patrene Angelicus av Fornace og Cyril av Bedolle arbeidet i Ennemoi og Gumer. Kl. 5 om eftermiddagen trengte noen og tyve innfødte inn til dem, forkledd i Askari-uniformer. Pater Teophilus blev drept først og da pater Angelo ilte til ved lyden av skuddet blev først han og så broder Peter myrdet. De to andre misjonærer undslapp og gjemte sig i en nærliggende underjordisk hule, men bandittene drepte ytterligere en neger og et barn, som var betrodd til misjonærenes opdragelse. Efter å ha utplyndret huset stakk de ild på det og neste dag fant man de forkullede lik under ruinene av det.

Dronning Astrids minne. Til minne om den uforglemmelige unge dronning Astrid av Belgien bygges der i Boltsford ved Bryssel en kirke til ære for den store svenske mystiker St. Brigitta av Vadstena.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri.
(Inneh. Alf & Johs. Grønli).